Основною із трьох наведених причин неефективності вітчизняної практики впливу пільгового оподаткування на активізацію інвестиційної діяльності є саме відсутність таких основних інструментів податкового стимулювання інвестиційної діяльності як інвестиційна податкова знижка, неоподатковувані резервні фонди, інвестиційний податковий кредит. При цьому варто відзначити, що в Україні наявна значна кількість інших пільг, використання більшості з яких обґрунтовується саме створенням передумов для активізації інвестиційної діяльності.

Аналіз наукових підходів та практики оцінки ефективності застосування пільгового інструментарію оподаткування засвідчив наступне: єдності у наукових поглядах щодо оцінки ефективності пільгового оподаткування в цілому та у розрізі його інструментарію немає; на практиці оцінка ефективності податкових пільг не розраховується; прийняття рішення стосовно використання інструментів пільгового оподаткування на практиці здійснюється без належних аналітичних розрахунків. Проте, не дивлячись на зазначене вище з кожним роком втрати бюджету від надання податкових пільг зростають. Таку тенденцію до зростання обсягів пільг можна пояснити словами академіка В. М. Гейця, який зазначає, що податкові пільги а Україні встановлюються «… не від їх соціально-економічної значущості, а від міцності позиції тієї групи депутатів, що лобіюють інтереси певної категорії платників податків у парламенті» [1, с. 12]. Дана ситуація свідчить про пріоритетність корпоративних інтересів над суспільною корисністю. Вирішення цієї проблеми знаходиться у площині переосмислення концептуальних положень впливу оподаткування на активізацію інвестиційної діяльності

На нашу думку для забезпечення ефективності реалізації пільгового інструментарію податкового впливу на активізацію інвестиційної діяльності в Україні необхідно насамперед підвищити рівень морально-етичного виховання суб'єктів податкової політики та інвестиційної діяльності у системі шкільної, середньої і вищої освіти; удосконалити концептуальний підхід до визначення ефективності податкових пільг за рахунок розмежування часу надання пільги і прояву ефекту від неї, виокремлення екологічної ефективності та обґрунтування доцільності не обмеження економічного ефекту податкових пільг для платників податків виручкою від реалізації, що створює передумови для оцінки ефективності впливу пільгового оподаткування на інвестиційну діяльність; застосовувати на практиці виключно ті податкові пільги, які мають аналітичні розрахунки обґрунтованості, розроблену методику оцінки ефективності та механізм контролю за використанням; запровадити у вітчизняній практиці пільгового оподаткування такий основний інструмент податкового впливу на активізацію інвестиційної діяльності як інвестиційна податкова знижка (економічна обґрунтованість методики розрахунку якої запропоновано нами в [2]).

Список літератури:

1. Геєць В. М. Формування дохідної частини бюджету: підсумки, проблеми, перспективи / Геєць В. М. // Економіка і прогнозування. – 2004. – № 1. – С. 9 – 30.

2. Мискіна О. О. Вплив оподаткування на активізацію інвестиційної діяльності в Україні: автореферат дисертації на здобуття наук. ст. канд. екон. наук / О. О. Мискіна. – Ірпінь, 2014. – 22с.

Лілія МИХАЙЛИШИН

Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Передовим критерієм рівня конкурентоспроможності національних економік в XXI столітті стала пріоритетність знань та інноваційної діяльності в системі елементів соціально-економічного розвитку. Активізація ідей євроінтеграційної стратегії України породжує численні ризики як для функціонування окремих суб'єктів економіки, так і цілих її галузей. Сьогоднішні умови функціонування вітчизняного бізнесу і рівень його розвитку багато в чому уступає, за технологічними і якісними характеристиками, суб'єктам підприємництва країн ЄС. Особливо ця відсталість проявляється в сфері інновацій.

Так, частка інновацій в ВВП України характеризується спадною динамікою, а чисельність кадрів, що здатні продукувати ці інновації – зростає (рис. 1).

За останні 5 років кількість докторів наук зросла з 11573 осіб в 2004 році до 16450 осіб в 2013 році, що загалом склало 42,1% приросту. Подібними тенденціями відзначилась і динаміка чисельності науковців, яким присвоєно вчений ступінь кандидата наук, зокрема їх чисельність в 2004 році склала 65839 осіб, в 2013 році – 90113 осіб, що забезпечило 36,9% приросту [3].

Частка інновацій в ВВП України за останні 3 роки знизилась з 1,17% до 0,66%, в той час, як в рамках стратегії розвитку країн ЄС «Європа 2020» передбачається рівень відповідної частки в розмірі 3%. І цей показник ґрунтується не на припущеннях, а на реальних можливостях, оскільки вже сьогодні в Бельгії, Данії, Німеччині, Франції і деяких Північно-Європейських державах цей показник відповідає, а то й перевищує плановий. На Кіпрі і на Мальті він досягає 4,00% від ВВП, однак в таких державах як Греція, Румунія, Болгарія, Польща він поки що знаходиться в межах 1-1,5% від ВВП [1].

Колосальна різниця між фінансуванням інноваційної діяльності в Україні та країнах ЄС проявляється і в порівнянні натурального обсягу ВВП, який за даними Світового банку, в тій же Німеччині за 2012 рік становив 3378 млрд. дол. США, а в Україні вдесятеро менше 333 млрд. дол. США [2]. Що стосується науки, то тут, картина набуває ще більшої різниці, оскільки 3% від ВВП Німеччини це 101,34 млрд. дол. США, тобто близько 1/3 всього ВВП України.

Ця різниця пояснюється простим порівнням. Адже в Німеччині в 2012 році 79,9% підприємств впроваджували інновації, в Україні – цей показник становив 17,4%. Значна відсталість вітчизняної інноваційної політики суттєво обмежує її повноцінну євроінтеграцію.

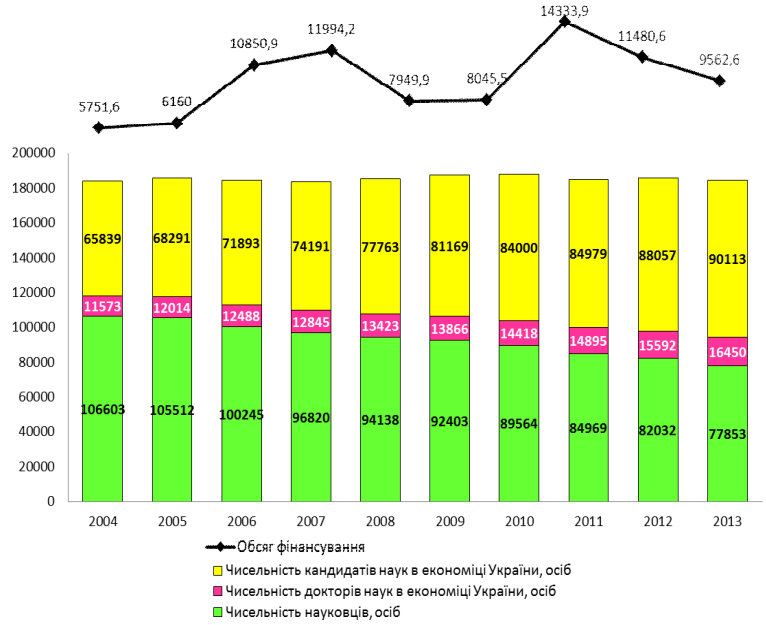

Рис. 1. Основні характеристики розвитку інноваційної діяльності в Україні за 2005-2013 роки.

Сьогодні науково-дослідницька діяльність в Україні стала не фактором економічного зростання, а всього лише індивідуальним інтересом окремих осіб, що готові жертвувати власним добробутом задля публічного представлення їхніх наукових розробок. Це підтверджується тим, що основна маса інновацій, що розроблені в Україні фінансуються з власних джерел (тобто інвесторами інновацій виступають самі їх автори). Зокрема, в 2004 році з власних джерел було профінансовано 77,2% вартості наукових інновацій, а в 2013 році цей показник склав 72,9%, більше аніж 2/3 їх вартості.

Аналіз приведених статистичних даних дає можливість констатувати «абсурдність» і «малоефективність» національної політики України в сфері розвитку і підтримки інновацій. На сьогоднішній день не розроблено чіткого механізму взаємодії корпоративних інститутів з науково-дослідними, при чому наявність такої співпраці є необхідною умовою для утримання конкурентних позицій національних виробників в ринковому середовищі країн ЄС.

Як перспектива подальшої підтримки розвитку інноваційної діяльності та забезпечення конкурентоспроможності національних товаровиробників, України доцільно

впроваджувати додаткові систему преміювання працівників, що задіяні в інноваційній сфері. Подібного роду премії повинні розроблятись на основі таких принципів:

1. Принцип «наслідковості» - надбавка до окладу працівників, які зайняті і мають належне визнання в інноваційній і науковій сферах, повинна встановлюватись внаслідок виникнення комерційного ефекту від розроблених (сконструйованих, запропонованих і т.п.) наукових результатів;

2. Принцип «взаємності» - надбавка до окладу працівників, які зайняті і мають належне визнання в інноваційній і науковій сферах, повинна виплачуватись суб'єктами, що використовують в своїй діяльності розроблені (сконструйовані, запропоновані і т.п.) наукові результати;

3. Принцип «строковості» - надбавка до окладу працівників, які зайняті і мають належне визнання в інноваційній і науковій сферах, повинна нараховуватись протягом певного строку, в залежності від рівня і доцільності використання розроблених (сконструйованих, запропонованих і т.п.) наукових результатів;

4. Принцип «доцільності» - робота в сфері інноваційної діяльності повинна організовуватись у відповідності до попередньо сформованих потреб та запитів.

Необхідність такого преміювання зумовлюється потребою оптимізації так званого процесу «відтоку мізків», котрий з посиленням євроінтеграційних відносин може набути значних масштабів, оскільки існує суттєва різниця в добробуті осіб, що задіяні в сфері інновацій.

З іншої сторони, в рамках реформування інноваційної політики України та забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних виробників необхідно розробити програму щодо стимулювання їх інноваційної активності.

Впровадження подібного роду заходів є не тільки засобом втримання вітчизняної економіки, а й механізмом її функціонування в конкурентному середовищі високотехнологічних та високо стандартизованих підприємницьких структур країн ЄС.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Eurostat. The proportion of innovative enterprises fell below 50% in the EU in 2010-2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6483064/9-21012015-BP-EN.pdf/ad7e4bf6-fc8f-459b-a47e-da1c9043bf2e

2. Офіційний сайт Світового банку. «Gross domestic product ranking table based on purchasing power parity (PPP)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.webcitation.org/mainframe.php

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/

Олена НОВІК

Національний університет державної податкової служби України м. Ірпінь

ОЦІНКА НОВАЦІЙ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

На сучасному етапі глобалізації та інтеграції податкові системи країн зазнають регулярних змін, намагаючись пристосувати власну податкову систему до єдиних норм. Україна стоїть на шляху до Євроінтеграції, що вимагає кардинальних змін в структурі податкової системи.

На початку 2015 року в Україні проведена реформа податкової системи в результаті якої кількість податків зменшено з 22 до 11, що за своєю суттю має вплинути на зменшення податкового навантаження. Проте, варто зазначити, що зменшення кількості податків здійснено в основному за рахунок їх об'єднання.

Тобто податкова реформа в Україні проведена, але вона не мала певну структуровану стратегію подолання негативних наслідків та нарощування позитивних аспектів, не врахувала всіх проблемних моментів і як наслідок зменшення податкового навантаження не відбулось.